

کنسرتوهای ویولون موزار

از حشمت سنجری

رهبر ارکستر سنفونیک تهران

شهره آگاه علوم انسانی - ۴ - حالت فرنگی

از میان کنسرتوهای ویولون موزار دو کنسرتوی شماره ۴ در «رماژور» (ک. ۲۱۸) و شماره ۵ در «لاماژور» (ک. ۲۱۹) بیش از دیگران اجرا میشود زیرا علاوه بر آن که از نظر زیبایی و استحکام ساختمان در پایه های بسیار بلند میباشند و «ملودی» های لطیف و دلنشین نیز در هر یک از آن دو به حد وفور وجود دارد فرصت بسیار مناسبی هم برای نشان دادن قدرت نوازندگی و میزان «ویرتوئوزیته» در اختیار نوازنده «سولو» میگذارد.

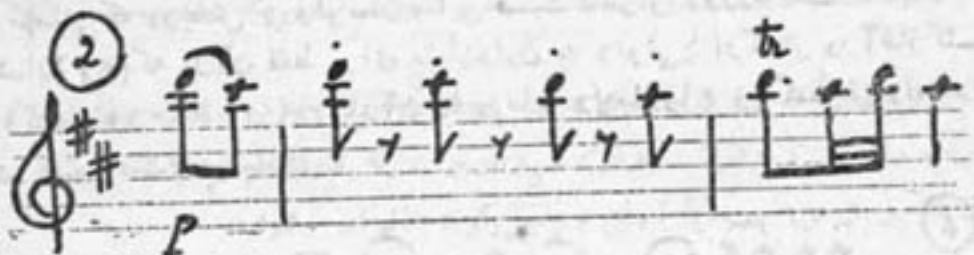
کنسرتوی شماره ۴ در «رماژور» (ک. ۲۱۸).

قسمت اول - آلترو - مقدمه ارکستر که چهل و دو میزان اول کنسرتو را اشغال میکند شامل «ملودی» های زیبای فراوان است که از آن میان دو جمله در طرح اساسی ساختمان این قسمت کنسرتو نقش مهمتری دارد. «تم» اول با حالتی نظامی

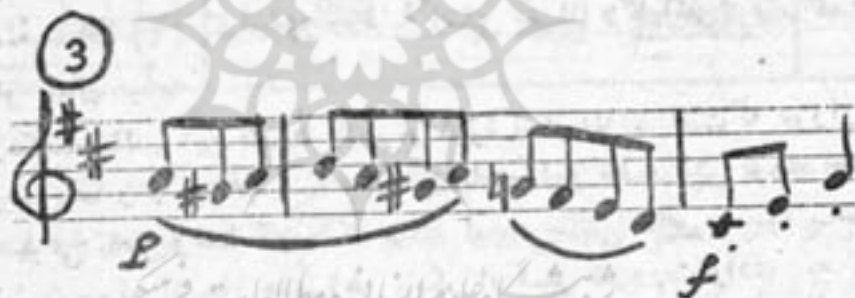
و مارش مانند بدین ترتیب آغاز میشود:

و به صورت دلپذیرتری ادامه یافته

در میزان ۱۸ به «تم» دوم که برخلاف حالت نظامی و مصمم «تم» اول نرم و ملایم است وصل می‌گردد:

و «توتی» ارکستر با این جمله که از میزان ۳۸ به میان می‌آید پایان می‌یابد:

بخش «سولو» با نواختن جمله‌ای که به شماره (۱) نقل شد، در دو اکتاو بالاتر آغاز می‌گردد ولی به جای آن که بطور مستقیم به «تم» دوم وصل شود نخست جمله جدیدی را بدین ترتیب به گوش میرساند:

و پس از چند «باساز» درخشان که اجرایش ظرافت فراوان آرشه و چستی و چالاکتی دست راست نوازنده را ایجاب میکند به «تم» دوم (شماره ۳) میپیوندند. موزار در میان تمهای مختلفی که در بخش «دولوپمان» این قسمت کنسرتو آورده است ناکهان به یاد جمله شماره (۴) که از آن فقط برای پایان دادن به «توتی» ارکستر در آغاز کنسرتو استفاده کرده بود میافتد و این بار آن را در مایه «لاماژور» و با کسترش دامنه داری به دست «سولیت» میسپارد:

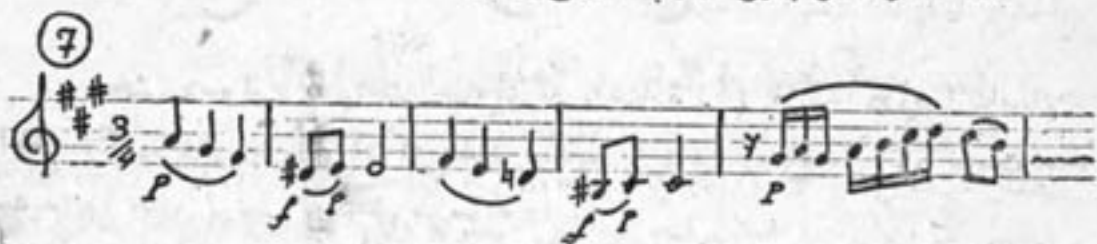

جمله شماره (۴) یکبار نیز در مایه اصلی پس از «کادانس» و برای ختم قسمت اول کنسرتو بمیان میآید.

از نکات جالب این قسمت کنسرتو شیوه استادانه ای است که موزار در بکار بردن «هوبوا»ها و «کُر»ها، تنها سازهای بادی این قطعه پیش گرفته است و آنها را با صرفه جوئی کامل و فقط آن جا که برای ایجاد حالتی خاص و جدا ساختن رنگ صدای ویولون سولو از سازهای زهی دیگر ارکستر ضرورت داشته به کار گرفته است.

قسمت دوم - آندانه کانتاتیله: علوم انسانی

در قسمت دوم این کنسرتو که در مایه «لاماژور» بنا شده است موزار مقدمه ده میزانی ارکستر را بدون قید اصطلاح «توتی» آغاز میکند و ویولون «سولو» که از میزان یازدهم بمیان میآید هیچگاه نقش خود را برای آنکه فرصتی جهت نواختن «توتی» به آن معنی که در کنسرتوها معمول است، به ارکستر دهد، قطع نمیکند. مقدمه ارکستر بدین ترتیب شروع میشود:

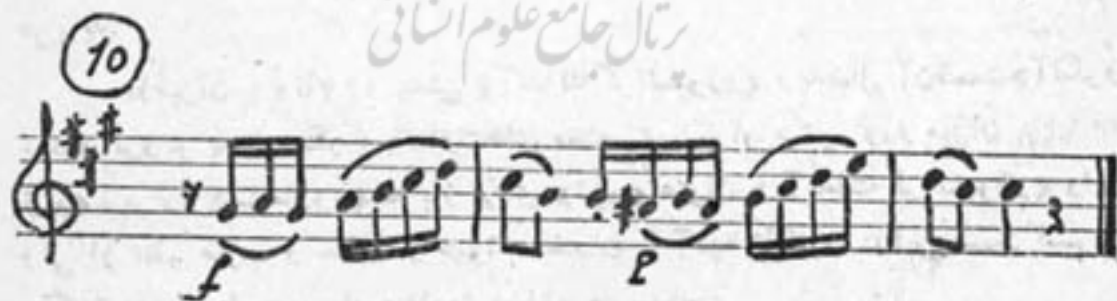
و بخش اول این مقدمه از میزان ۱۱ به وسیله «سولو» تکرار میشود. شیرینی و لطف این قسمت کنسرتو از میزان ۳۱ یعنی از آنجا که ویولون «سولو» این جمله را آغاز میکند:

و با «هوبوا» گفتگوی دلپذیری دارد بسیار بیشتر میشود... این جمله زیبا و ستوال و جواب دلچسب ویولون «سولو» و «هوبوا» که نخستین بار در «دومینانت» آمده است از میزان ۶۷ در مایه اصلی و بدین گونه تکرار میشود:

در خاتمه این قسمت کنسرتو، پس از آنکه ویولون «سولو» نقش خویش را پایان داد نواختن قسمتی از بخش دوم مقدمه (که به شماره ۷ نقل شد) در طول سه میزان به ارکستر سپرده شده است.

قسمت سوم - «روندو»: در آغاز این قسمت عنوان «آنداته گراتسبوزو» گذارده شده است ولی این «تمپو» (Tempo) فقط برای بخش اول این قسمت است که تا ع ۱ میزان ادامه مییابد و بوسیله ویولون «سولو» و با این «تم» شوخ و پرریج آغاز میگردد:

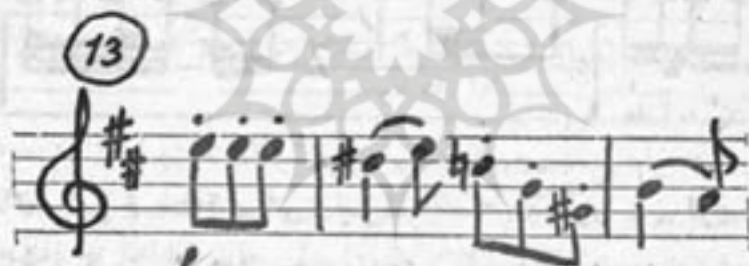

از میزان ۱۵ که عنوان «آلکرو مانون تروپو» (Allegro ma non Troppo) دارد، «تم» زیر با ضرب $\frac{6}{8}$ بایان مییابد:

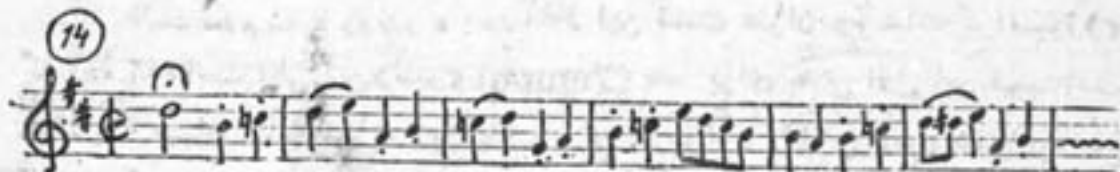

و از میزان ۴۶ با اعلام این جمله:

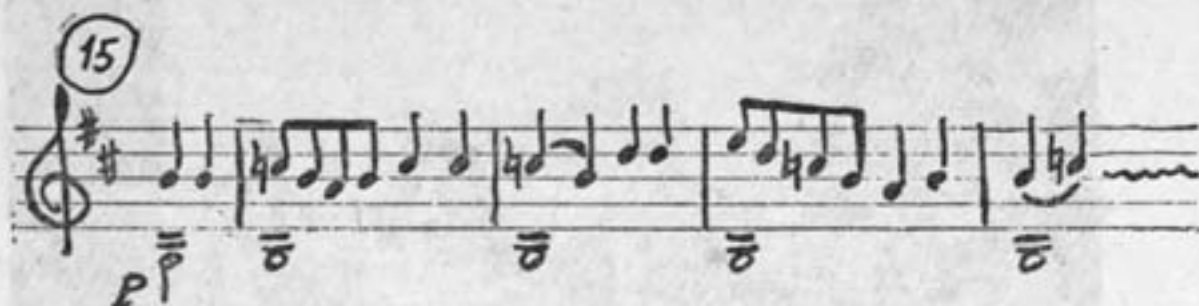

که به وسیله ارکستر و به صورت «اوئیسونو» (Unissono) نواخته میشود کترش می یابد.

از میزان ۷۱ تا ۱۲۷ بخش «آنداته گراتیوزو» و بدنبال آن قسمت «آلکرو مانون تروپو» باردیگر و با تفاوت های مختصری تکرار میشود و در میزان ۱۲۸ به «تم» زیر در «سل مازور» که باز برای «تمپو» عنوان «آنداته گراتیوزو» دارد ولی از نظر ضرب و حالت و شیوه ساختمان با آنچه تا کنون در این قسمت کنسرتو به گوش رسیده است بسیار متفاوت میباشد می پیوندد:

از میزان ۱۳۹ «تم» تازهای بدین صورت و بوسیلهٔ ویولون «سولو»
نواخته میشود:

که یکبار نیز ویولون‌های ارکستر با حالت «f» بدان جواب می‌گویند و مجدداً به وسیلهٔ ویولون «سولو» با «نوانس» «P» تکرار میشود و در تمام طول این گفت و شنود «پدال» (Pedale) زیبایی بر روی نوت «سل» که توسط «هوبوا» نواخته میشود بگوش میرسد.

از میزان ۱۸۰ تا پایان این قسمت مجموع دو بخش «آنداته» و «آلکرو»ی آغاز «رونندو» با تغییرات و ریزه‌کاریهایی که هر بار تازگی دلپذیری دارد و از مختصات هنر بی‌تکلف و ارزندهٔ موزار است دوبار دیگر تکرار میشود.

(دنباله دارد)